

3. 2. 2016

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Věcná příslušnost soudu ve věci odškodnění za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním

Věcnou příslušnost soudu upravuje občanský soudní řád. Pokud jde o žalobu týkající se odškodnění újmy za nezákonné trestní stíhání, místně příslušným je Obvodní soud pro Prahu 2. S věcnou příslušností je to však o trochu složitější, nebo alespoň do 31.12.2013 tomu tak bylo.

Problém nastal v momentě, kdy se poškozený domáhal přiznání zadostiučinění za způsobenou újmu z titulu nezákonného trestního stíhání, přičemž toto trestní stíhání bylo zahájeno před 27.4.2006, tedy před účinností zákona č. [160/2006](#) Sb. a pokračovalo dále za účinnosti zmíněného zákona[1]. Pokud Ministerstvo spravedlnosti v rámci mimosoudního uplatnění nároku poškozenému nepřiznalo přiměřené zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání, pak měl poškozený možnost se se svým nárokem obrátit na soud.

Jestliže žaloba byla podána do 31.12.2013, pak nárok na odškodnění za nezákonné trestní stíhání se musel rozdělit na dvě řízení, což v praxi dělalo značné problémy. V daném případě je totiž třeba rozlišovat, zda újma vznikla před účinností zákona č. [160/2006](#) Sb. nebo až po jeho účinnosti. V prvním případě se část újmy posoudí podle právní úpravy ochrany osobnosti, neboť újma vzniklá před 27.4.2006 spočívá obvykle i v narušení soukromého a rodinného života a tyto hodnoty jsou chráněny dle ustanovení § 11 zákona č. [40/1964](#) Sb., zatímco druhá část se posoudí podle zákona č. [82/1998](#) Sb., ve znění zákona č. [160/2006](#) Sb. Tato dvojkolejnost se posléze odrážela ve věcné příslušnosti soudu, který náhradu projednával.

Do 1.1.2014 rozhodovaly ve věcech ochrany osobnosti podle ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) OSŘ krajské soudy, zatímco okresním soudům byla svěřena agenda odpovědnosti státu za újmu. V praxi to pak znamenalo, že byl poškozený nucen podat dvě žaloby s obdobným skutkovým tvrzením, jednu ke krajskému soudu, přičemž se poškozený musel skutkově vymezit k období od zahájení trestního stíhání do 26.4.2006 a druhou k okresnímu soudu, kde se skutková tvrzení vztahovala k období od 27.4.2006 do pravomocného skončení trestního stíhání, nejčastěji do pravomocného zprošťujícího rozhodnutí. Dvojitá úprava měla dopad zejména v procesní stránce. Zatímco v řízení před okresními soudy byl poškozený osvobozen od povinnosti uhradit soudní poplatek, krajský soud nikdy nezapomněl poškozenému vyměřit částku 2.000,- Kč, popř. i vyšší. Ne zřídka se stávalo, že krajský soud ve věci nařídil první jednání ve věci samé v momentě, kdy poškozený měl minimálně rozhodnuto o svém nároku před okresním soudem. Navíc většina skutkových tvrzení byla

prokazována buď listinami, nebo svědeckými výpověďmi. V případě svědecké výpovědi pak byli svědci zbytečně zatěžováni hned dvakrát, neboť jejich výpověď před jedním soudem byla u druhého soudu téměř nepoužitelná, právě z důvodu rozděleného období. Pokud poškozený ve fázi podání žaloby o této dvojkolejnosti nevěděl, pak soud žalobce vyzval podle ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ k upřesnění žaloby v tom smyslu, aby uvedl, jakou konkrétní částku odškodnění požaduje za újmu způsobenou trestním stíháním do 26.4.2006 a jakou od 27.4.2006[2]. Pokud žalobce žalobu doplnil, soud měl vyloučit tu část žalobního požadavku, která se vztahovala k újmě vzniklé před 27.4.2006 k samostatnému řízení, tedy okresní soud předložil věc vrchnímu soudu z důvodu své věcné nepříslušnosti. Kdo se touto problematikou zabývá podrobněji, ví, že rozhodovací praxe vrchního soudu byla různorodá. Pokud jeden senát rozhodl tak, že se konkrétní částka nevyklučuje k samostatnému projednání, neznamenal to, že jiný senát rozhodne obdobně. Světlo do této odlišné rozhodovací praxe nepřinesl ani nálezn Ústavního soudu sp. zn.: II. ÚS 1191/08, který dvojkolejnost ostře kritizoval. I nadále zde existovala různorodá rozhodovací praxe. Ty soudy, které se nechtěly věcně zabývat obdobím do 27.4.2006, požadovanou částku jednoduše vyloučily k samostatnému řízení a zdůvodnily to odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu[3]. Soudy, které však upřednostnily hospodárnost řízení, žádnou část k samostatnému řízení nevyklučily a projednaly i tu část, ke které nebyly věcně příslušné. Takový postup nemá sice oporu v právních předpisech, ale dle mého názoru je nejvhodnější, neboť zbytečně nezatěžuje poškozené, kteří byli dlouhá léta nezákonně trestně stíháni, věc je projednána poměrně rychle a účel zákona č. [82/1998](#) Sb. tím může být naplněn. Postup soudu v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu by totiž pouze oddálil věcné posouzení nároků žalobce, přičemž zdlouhavé odškodňovací řízení za nezákonné trestní stíhání naopak nemá oporu u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, který naopak tomuto řízení poskytuje prioritu.

Výše popsaný problém však odpadá u žalob podaných po 1.1.2014, neboť po tomto datu jsou ve věcech ochrany osobnosti věcně příslušné okresní soudy. Čistě teoreticky by tak soudy měly i nadále posuzovat nároky odděleně. Takové rozlišování ale dle mého názoru zjevně pozbývá smysl, neboť oba dva nároky stejně vycházejí z ustanovení § 31a odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb., proto rozdělení nároku z časového hlediska nemá význam.

Na rozdíl od nároku na odškodnění za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním, v případě nároku na odškodnění za újmu způsobenou nesprávným úředním postupem (tzv. průtahy řízení) se nerozlišuje, zda část řízení spadá před účinností zákona č. [160/2006](#) Sb. či nikoli, ale délka řízení se posuzuje jako celek a věcně příslušnými k projednání tohoto nároku jsou okresní soudy.

Z výše uvedeného je patrné, že změna ve věcné příslušnosti, pokud jde o oblast ochrany osobnosti, je v tomto případě více než pozitivní, neboť konečně se upustí od byrokratické dvojkolejnosti projednání nároku a současně se více přiblížíme naplňování účelu zákona č. [82/1998](#) Sb., což je dle mého názoru to nejzásadnější.

JUDr. Petra Carvanová,
advokátka

Advokátní kancelář Carvanová, Kindl & Výborčík

Huťská 1383
272 01 Kladno

Tel.: +420 776 289 777

e-mail: p.carvanova@ak-kladno.cz

-----
[1] jedná se o novelu zákona č. [82/1998](#) Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

[2] srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2012, sp. zn.: 30 Cdo 2773/2011

[3] srovnej rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn.: 30 Cdo 5180/2009

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)